

‘Bonte Berm en Hotello Insecta laten goed zien waar we voor staan’

Omgeving gemeentehuis Oss in nieuw, groener jasje

De gemeente Oss heeft de groenvakken rond het gemeentehuis ingericht met een Bonte Berm van JUB Holland en er een Hotello Insecta bij geplaatst: een cortenstalen insectenhotel inclusief informatiebord, van de hand van kunstenaar Juul Rameau. Dit vakblad nam er een kijkje.

Auteur: Karlijn Raats

Het is 35 dagen achter elkaar droog wanneer uw redacteur op 19 juni in Oss arriveert. Dat is een recordtijd, die zich weerspiegelt in een zee van gele bermen langs de wegen. Dat is uiteraard niet anders in Oss. Wat door het strokleurige gras wel opvalt, is de kleurenpracht van de Bonte Berm die de gemeente Oss rond het gemeentehuis in december 2022 heeft laten inzaaien.

V.l.n.r.: Julie Wulfhorst, Juul Rameau, Robbert Uittenbogaard

den we met het inzaaien van een Bonte Berm en het plaatsen van een insectenhotel op deze A-locatie een goed beeld geven van waar wij als gemeente voor staan.'

Zandgrond

Het inzaaien van een Bonte Berm is geen probleem in Oss; de zandgrond leent zich er zelfs prima voor. De geschikte bodem is een van de redenen dat er in Oss de afgelopen jaren al meerdere bloemrijke bermen zijn aangelegd, maar ook linten, onder meer met stinzenplanten. 'Met name deze linten zijn belangrijk voor de biodiversiteit. Er staan veel bloemen in die nectar produceren, maar ook waardplanten voor insecten en andere diertjes. Neem bijvoorbeeld de bladeren van de brandnetel: insecten leggen er eitjes op; andere diertjes vinden er een schuilplaats onder. We denken dus na over het verder uitdragen van onze ecologische visie. Zo hebben we de bermen verschaald en op een aantal plaatsen aan de Heesterseweg speciaal zand aangebracht voor de zandbij.'

Grove soorten zoals brandnetel zijn niet gewenst bij accentlocaties. Hiervoor is de Bonte Berm een mooi concept, volgens Wulfhorst. Robbert Uittenbogaard van JUB Holland legt uit dat voor het buitengebied ook een kruidenmengsel kan worden gekozen met alleen bloembollen op accentplekken. 'Ook zijn er speciale kruiden-bollenmengsels verkrijgbaar voor wadi's, met daarin bijvoorbeeld *Muscari*, *Fritillaria meleagris*, *Camassia*, *Leucojum aestivum* of *Allium ursinum*'.

Vooronderzoek

Voordat er een Bonte Berm wordt aangeplant, maakt JUB Holland samen met Job Claushuis van De Schoonste Lusthof een omgevingscan. 'Voor een goede klimaatbestendigheid en een bijdrage aan vergroting van de biodiversiteit analyseren we eerst de omgeving en de bodem', legt Uittenbogaard uit. Met een penetrometer wordt de bodemverdichting gemeten en met een grondboring wordt de bodempopbouw in beeld gebracht.

'We lopen na wat op de locatie het beste groeit en welke soorten er veel voorkomen. We onderzoeken of de situatie te maken heeft met volle zon, halfschaduw of schaduw. Ook gaan we na welke soorten geschikt zijn voor bijen en vlinders. Op basis daarvan volgt een advies over de soorten die in een Bonte Berm-mengsel succes zullen hebben.'

Van strak gemaaid naar ecologisch

Julie Wulfhorst is ontwerper openbare ruimte bij de gemeente Oss. Zij houdt zich bezig met de vergroening van het centrum via verschillende projecten. Wulfhorst schetst hoe de situatie rond het gemeentehuis er voorheen uitzag: 'De groenvakken bestonden voornamelijk uit intensief gemaaid gras. Daarvan is nog een klein gedeelte over. Dat stond uiteraard netjes. Maar na de komst van de nieuwe wethouder, die veel groen en biodiversiteit nastreeft, wil-

Er werd geadviseerd om te kiezen voor een grote soortenrijkdom met een hoge droogtetolerantie

Julie Rameau

Julie Wulfhorst

Uit de analyse die voor de gemeente Oss werd gemaakt, kwam onder meer het advies naar voren om met soortenrijkdom het hoofd te bieden aan variaties in vocht, licht en warmte. Verder werd geadviseerd om bolsoorten aan te planten met een hoge droogtetolerantie (botanische tulpen, kuifhyacint, dichtersnarcis, boerenkrokus, saffraankrokus en herfstkrokus). Aan deze adviezen werden de wensen van de gemeente Oss toegevoegd.

Dynamisch systeem

Wulfhorst vertelt over deze wensen: 'We wilden rond het gemeentehuis de ecologische gedachte uitdragen in de vorm van een onderhoudsarme, maar kleur- en bloemrijke siertuin. We vonden het belangrijk dat het mengsel een aantal inheemse soorten bevat, maar er mochten ook andere soorten in zitten. Ons klimaat verandert; daar hoort een uitbreiding van de lijst van toegepaste soorten bij. Ook moest het beeld visueel aantrekkelijk zijn voor de aan-

schouwer, binnen een dynamisch en dus veranderlijk groensysteem.' Wulfhorst wijst naar het vergeelde gras op de plek waar een intensief gemaaid grasveld behouden is gebleven. 'Nu oogt het gras dor, maar na een regenbui komt het weer op kleur. Als mensen dat zien, ervaren ze dat gras dynamisch is en leeft. Dit effect wilden wij ook zichtbaar maken met het Bonte Berm-systeem.'

Het resultaat is een combinatie van meerjarige en eenjarige bloembollen, zoals klaproos. 'Misschien moeten we bijzaaien, maar we kijken een jaar aan hoe de Bonte Berm zich hier houdt', verklaart Wulfhorst.

Hotello Insecta

De noordkant van het gemeentehuis is het schaduwrijkst; de zonniger westkant toont een goed aangeslagen Bonte Berm, inclusief het participatiekunstwerk 'De kneep' en het cortenstalen insectenhotel 'Hotello Insecta'. Daarin

verwerkt is een bord met informatie over biodiversiteit. Het insectenhotel is open aan één zijde, die is gericht naar de bloemen waaruit de insecten hun nectar en stuifmeel halen. Van het gemeentehuis grenzen er overlegkamers aan de Bonte Berm, waardoor medewerkers een kleurrijk uitzicht hebben.

Kunstenaar Juul Rameau heeft het Hotello Insecta vervaardigd. Zij maakt sierlijke, robuuste, organisch ogende kunstwerken voor de openbare ruimte en tuinen, meestal van cortenstaal. Dat kunnen grootse monumenten zijn, maar ook handzamere kunstwerken. Haar werken exposeert zij in galeries, ook in het buitenland. Ze laat zich als natuurmens in haar werken inspireren door vormen uit de natuur en wil met haar kunst mens en natuur verbinden en verhalen vertellen.

Ontstaansgeschiedenis

'Hotello Insecta is ontstaan na een vraag van de gemeente Alkmaar', vertelt Rameau. 'In 2021 maakte ik een Hotello Insecta dat midden op een rotonde in Alkmaar moest staan.' Ze wilde haar werk aan biodiversiteit zichtbaar maken. Het werd een echte blikvanger, een *landmark*. In 2022 maakte Rameau Hotello Insecta-kunstwerken voor de Floriade. Hier werden Wulfhorst en haar collega's geïnspireerd door het Hotello Insecta, omringd door een Bonte Berm van JUB Holland.

'Hotello Insecta ondersteunt een kruiden- en bloemenrijk perceel bij het vertellen van het biodiversiteitsverhaal'

Een exemplaar is 180-230 cm hoog en 150 cm breed en bevat een zoek-informatiekaart met info over de bollen- en kruidenmengsels en de insecten die daardoor worden aangetrokken. Het hexagonvormige kunstwerk van cortenstaal weegt nogal wat: bovengronds 75 kg. Het Hotello Insecta staat vast in de grond met een betonpoer van 60 kg die is omringd met wat snelbeton.

De vorm van het Hotello Insecta heeft als basis een honingraat. Rameau wijst naar de verschillende raten: 'Hotello Insecta is modulair opgebouwd. Je kunt de onderdelen dus verplaatsen als je wilt afwisselen. Ook is er maatwerk mogelijk wat betreft de grootte of als een opdrachtgever er bijzondere of symbolische voorwerpen in verwerkt wil zien.' Het onderste element van Hotello Insecta, circa 70 cm groot, blijft leeg, zodat spatwater geen rot kan veroorzaken in de bamboebuisjes, dennenappeltjes en hout-schilfers die de vulling van het insectenhotel vormen. Na vijf tot vijftien jaar, afhankelijk van de locatie en de invloed van het weer op de insectenkast, kan de inhoud vervangen wor-

den. Rameau benadrukt dat een Hotello Insecta an sich een druppel op een gloeiende plaat is als ideale omgeving voor insecten, maar dat het een kruiden- en bloemrijk perceel vooral ondersteunt bij het vertellen van het biodiversiteitsverhaal.

Aanplant Bonte Berm Oss

In december werd de Bonte Berm rond het gemeentehuis ingezaaid door Jonkers hoveniers uit Venlo, een bedrijf dat gespecialiseerd is in het inzaaien van bloem- en kruidenrijke heemmengsels. Een strook van een halve meter langs de randen is niet ingezaaid om het naastgelegen pad vrij te houden. Uittenbogaard verklaart: 'Inzaaien in december is relatief laat; normaliter is het ideaal om tussen september en december in te zaaien. Gelukkig was het voorjaar van 2023 koud en nat, waardoor het zaaigoed goed is aangeslagen en nu goed geworteld is.'

Onderhoud

Extensief beheer houdt in dat er tweemaal per jaar wordt gemaaid. De tweede keer maaien

en ruimen gebeurt laat in het jaar (oktober/november, afhankelijk van de situatie). 'We raden aan om met een vingerbalk te maaien, zodat het zaad mooi overal tussen kan vallen en kan kiemen. Ook onderstrepen we het belang van laat in het jaar maaien, wanneer er geen grasgroei meer is en de temperatuur onder de 10 graden Celsius is.'

Maximaal plezier

Wulforthorst komt nog even terug op de late inzaai, maar geslaagde opkomst van de Bonte Berm: 'Het voordeel is dat we daardoor nog lang hebben kunnen genieten. We hadden in mei nog *Narcissus* staan; daar hebben we maximaal plezier van gehad. Het beeld en de complimenten van passanten smaken naar meer. Mogelijk gaan we op meer accentplekken een Bonte Berm inzaaien.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!